

**ПРАВИЛА ЗА ДОБРА ЗЕМЕДЕЛСКА ПРАКТИКА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ВОДИТЕ ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕ С НИТРАТИ
ОТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ИЗТОЧНИЦИ**

I. Правилата за добра земеделска практика са разработени и актуализирани:

1. В изпълнение на изискванията на Наредба № 2 от 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (Обн., ДВ, бр. 27 от 2008 г.).

2. Във връзка със Заповед РД 09-222/27.02.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите и Заповед № РД-237/17.03.2020 г. на министъра на околната среда и водите за утвърждаване на Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони за периода 01.01.2020 г. – 31.12.2023 г.

II. Правилата за добра земеделска практика се прилагат:

1. Доброволно от всички земеделски стопани, чиито стопанства са разположени извън територията на нитратно уязвимите зони;

2. Задължително от всички земеделски стопани, които са кандидати за финансово подпомагане по:

2.1. Мярка 10 „Агроекология и климат“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г., съгласно Приложение № 6 от Наредба № 7 от 2015 г. за прилагане на мярка 10 „Агроекология и климат“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. (Обн. ДВ., бр. 16 от 2015 г.);

2.2. Мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР за периода 2014 - 2020 г., съгласно Приложение № 2 и Приложение № 3 от Наредба № 4 от 2015 г. за прилагане на мярка 11 „Биологично земеделие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. (Обн., ДВ. бр. 16 от 2015 г.), които задължително спазват базови и минимални изисквания за торене.

III. Правилата за добра земеделска практика може да не се прилагат от земеделски стопани, които са кандидати за финансово подпомагане и отглеждат пасищно застрашени от изчезване местни породи животни, важни за селското стопанство и за които няма приложими базови изисквания, съгласно Приложение 6, т. 6 от Наредба № 7 от 2015 г. за прилагане на мярка 10 „Агроекология и климат“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.

1. Периоди през които разпръскването на азотсъдържащи торове не е допустимо

1.1. Азотсъдържащи торове (органични и минерални/неорганични) при полски култури, трайни култури, нови овощни насаждения, ливади и постоянни пасища не се внасят в следните периоди:

1.1.1. **от 1 ноември до 20 февруари за Южна България** (области Благоевград, Бургас, Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Смолян, Стара Загора, Хасково, Ямбол, София-град, София-област, Перник и Кюстендил).

1.1.2. **от 1 ноември до 25 февруари за Северна България** (области Варна, Враца, Велико Търново, Видин, Габрово, Добрич, Ловеч, Монтана, Плевен, Разград, Русе, Силистра, Търговище и Шумен).

1.1.3. **от 1 ноември до 5 февруари** на площи с едногодишни култури, засети през есента (есенници).

1.1.4. **от 1 ноември до 25 февруари** на свободни площи, подготвени за засяване и засаждане на земеделски култури.

1.1.5. **от 15 ноември до 25 февруари** при създаване на нови овощни насаждения.

При тях по изключение се допуска внасяне на оборски тор до 15 ноември.

2. Условия за разпръскване на азотсъдържащи торове по земи с остър наклон и други допълнителни мерки

2.1. На терени с наклон от 3° до 6° се прилагат някои от следните мерки:

2.2.1. В обработваеми земи:

- Противоерозионни сеитбообращения, извършване на основни (и модифицирани) почвообработки, напречно на склона, прорязване с ходообразуване, изграждане на съоръжения за отвеждане или задържане на повърхностните води, мулчиране;

- Поясно земеделие (контурно или напречно на терена), мозаечен тип земеделие, тревни буферни пояси, терасиране;

2.2.2. В трайни насаждения – терасиране напречно на склона, противоерозионни почвообработки (както и при обработваемите земи), затревяване в междуредията,

мулчиране, тревни буферни ивици в отделни междуредия, оттокоотвеждащи съоръжения, терасиране;

2.2.3. В пасищни земи – оттокоотвеждащи бразди, оттокозадържащи валове, дълбоко прорязване.

2.2. Не се извършва торене на площи с наклон, по-голям от 6° и разстояние до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) по-малко от 50 м. Мярката може да не се прилага само при рекултивация на нарушени терени и подобряване на слабопродуктивни земи, съгласно Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (Обн., ДВ, бр. 89 от 1996 г.).

2.3. На терени с наклон от 6° до 12° се прилагат някои от следните мерки:

2.3.1. В обработваеми земи:

- Противоерозионни сеитбообращения, където е приложимо, почвообработки напречно на склона, прорязване с ходообразуване, изграждане на съоръжения за отвеждане или задържане на повърхностните води, внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

- Поясно земеделие (контурно или напречно на терена), тревни буферни пояси, терасиране, внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

- За терените, граничещи с реки – където е приложимо, залесяване на буферна ивица, прилежаща до реката с ширина 5 м с храстовидна растителност или затревена територия, със същата ширина, която не се обработва и тори.

2.3.2. В трайни насаждения:

- Терасиране напречно на склона, затревяване в междуредията, мулчиране, оттокоотвеждащи съоръжения, внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

- За терените, граничещи с реки – където е приложимо, поддържане на затревена територия с ширина 5 м, която не се обработва и тори.

2.3.3. В пасищни земи – оттокоотвеждащи бразди, оттокозадържащи валове, допуска се внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

2.3.4. В районите, обхванати от напоителни системи, разполагането на съоръженията за напояване да е на подходящо разстояние от корените на растенията за предотвратяване на замърсяване на водите в случай на отмиване и изтичане на води.

2.4. При терени с наклон по-голям от 12° не се извършва внасяне на азотсъдържащи торове.

3. Условия за разпръскване на азотсъдържащи торове върху влажни, наводнени, замръзнали или покрити със сняг почви

3.1. Не се внасят азотсъдържащи торове в случаите:

3.1.1. на замръзнала почва, както и на почва, изцяло или отчасти покрита със снежна покривка;

3.1.2. по време на валежи и след това, докато почвата е преовлажнена;

3.1.3. на естествено преовлажнени почви и на наводнени почви (с изключение на оризища).

3.2. Препоръчва се при възможност, поддържането на минимално количество растителна покривка през влажните периоди от годината, с цел отнемане на азота от почвата и предотвратяване на замърсяването на водите с нитрати.

4. Условия за разпръскване на азотсъдържащи торове в близост до водни обекти

4.1. При равнинни терени да не се използват азотсъдържащи торове край повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.), на разстояние, по-малко от 5 м.

4.2. При равнинни терени, когато се извършва поливка с разтворен във вода твърд оборски тор или течен оборски тор на зеленчукови и други култури, разстоянието до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) да бъде не по-малко от 5 м.

4.3. В случаите на използване на течната фракция на оборския тор на равнинни терени, отстоянието до повърхностни водни обекти да не е по-малко от 10 м.

5. Капацитет и конструкция на местата, предназначени за събиране и съхранение на оборския тор и отпадъчните води от животни и силаж

5.1. Местата за събиране и съхранение на оборския тор (твърд и течен) и техният вид зависи от размера на земеделското стопанство, от броя на животните изразени в животински единици /ЖЕ/, технологията на отглеждането им, продължителността на

периода на съхраняване (в зависимост от начина на отглеждане на животните – оборно пасищно или оборно), количеството на използвания постелъчен материал и наличието на земеделска земя.

5.2. Местата за събиране и съхранение на оборски тор се изграждат по начин непозволяващ проникване и замърсяване на почвата и подземните води и биват:

- 5.2.1. торови площадки с непропускливи основи, когато в стопанството се отглеждат до 5 ЖЕ;
- 5.2.2. съоръжения за съхранение на оборския тор с непропускливи дъна и стени, при наличие на повече от 5 ЖЕ, в стопанства без прилагане на технологии, свързани с разделяне на оборския тор на фракции.
- 5.2.3. отделни съоръжения за съхранение на различните фракции оборски тор с непропускливи дъна и стени, при наличие на повече от 5 ЖЕ, в стопанства с прилагане на технологии, свързани с разделяне на оборския тор на фракции (твърд и течен).

Когато стопанинът ползва земя за оползотворяване на оборския тор, съхранената тор се разпръсква равномерно при спазване на изискванията за влагане на не повече от 17 кг азот на декар годишно. В случаите, когато земеделския стопанин не стопанисва земя или стопанисва, но в по-малък размер от тази, необходима за оползотворяване на тора, сключва договор с друго лице (преработвателно предприятие) за ежедневното му извозване и последващо оползотворяване.

5.3. Съхранение на оборския тор според видовете фракции:

5.3.1. Твърд оборски тор

- 1. Да не се изграждат торови площадки/ съоръжения за съхранение на твърд оборски тор в близост до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.). Разстоянието от тях да е най-малко 20 м.
- 2. При оборно-пасищно отглеждане на животни капацитетът на изградените торови площадки/съоръжения да е достатъчен за съхраняване на генерирания в стопанството оборски тор за период най-малко от 4 месеца.
- 3. При оборно отглеждане на животни капацитетът на изградените торови площадки/ съоръжения да е достатъчен за съхраняване на генерирания в стопанството оборски тор, за период най-малко от 6 месеца.
- 4. Отпадъчните води да се събират и съхраняват в изградените торови площадки/съоръжения.

5.3.2. Течен оборски тор

1. Да не се изграждат съоръжения за съхранение на течен оборски тор върху терени с наклон по-голям от 6° и в близост до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.). Разстоянието от тях да е най-малко 20 м. При близост с водни обекти да се предвидят съоръжения предпазващи от наводнения – над и под склона.
2. Капацитетът на съоръжението за съхраняване на генерирания в стопанството течен оборски тор трябва да е достатъчен за неговото съхранение за период , най-малко от 6 месеца, включващ периода на забрана за ползване на азотсъдържащи торове.
3. Резервоарите, цистерните и тръбопроводите да се поддържат изправни при използване на течен тор с цел предотвратяване на течове.

5.4. Съхранение на силаж и отпадъчни води от силаж:

1. За да се предотврати просмукване в почвата, всички отпадъчни води от силажите се събират и съхраняват, като се отвеждат до резервоар или цистерна с водонепропускливи дъна и стени. Това изисква наличието на водонепропускливи канали, които да позволяват отвеждането на силажните отпадъчни води. Резервоарът или цистерната и каналите трябва да са изградени по начин, който да не позволява просмукване в почвата или да не се създава риск от замърсяване на подземните води.
2. Силажът, произведен от полуизсъхнала трева и балиран след това в найлонови опаковки, се съхранява на разстояние най-малко на 20 м от повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.).
3. Негодният или неизползваният силаж да се изгребва, заедно със засегнатия почвен слой от 5 см и да се транспортира до подходящо място за компостиране/ съхраняване, като органичен тор.

6. Начини за разпръскване на азотсъдържащи торове (органични и минерални/неорганични)

6.1. Не се използва пресен оборски тор. Твърдият и течният оборски тор се съхраняват най-малко 6 месеца (при обикновени условия), преди внасянето им в почвата, като се спазват периодите на забрана по т.1.1.

6.2. След производството на биогаз течната и твърда фракция от преработения оборски тор могат да се внасят в почвата без срокове за съхранение, като се спазват периодите на забрана по т.1.1.

6.3. Оборският тор се внася с подходяща почвообработваща техника, непосредствено преди основната обработката на почвата, във връзка с подготовката ѝ за засяване или засаждане на културите.

6.4. Азотсъдържащи органични торове се заравят директно на терени без наличие на растителна покривка чрез култивиране, фрезование, дисковане, заораване и други техники.

6.5. Количеството внесени азотни съединения от органичен и минерален тор не трябва да надвишава 17 кг азот на декар годишно, за да се избегне риска от излишък на нитрати в растенията и в почвата. Азотсъдържащите торове да се разпределят равномерно върху почвата.

6.6. Торовата норма на минералните торове се разделя на две при внасяне на повече от 12 кг активно вещество азот на декар, като до 1/3 от нормата се внася предсеитбено или преди засаждането, а разликата от нормата се оставя за подхранване.

6.7. На почви с лек механичен състав (песъчливи почви) азотната норма се разделя на две или три части, за да се избегне измиване на нитрати в по-долните почвени слоеве и попадането им в плитките подземни води.

6.8. Течният оборски тор да се транспортира в затворени цистерни. Твърдият оборски тор да се транспортира и товари по начин, изключващ замърсяване на околната среда.

6.9. Авиационното разпръскване на минералните торове се извършва при тихо време, с поставяне на наземни ориентири, като се отчита силата на вятъра и отстоянието от повърхностни водни обекти да не е по-малко от 10 м.

6.10. Нормите на торене се определят чрез анализ на почвата и дадени препоръки от специалисти по торене. Разработването на планове за подобряване на почвата се извършва според нейното предназначение.

6.11. Да се водят дневници за извършеното торене (с информация за нормата на торене, наименованието, вида и количествата внесени торове, резултатите от предварителните анализи на почвите и дадените препоръки от специалистите по торене).

